

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrta leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujerazpisne države 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta št. 5, sprejemna naročnica, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvite za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parto in zahvale vsaka petitvita 24 vin., izjave in Poslane 26 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštne proste.

Združenje Jugoslovancev.

1. Podpisani zastopniki Slovencev izjavljamo, da se solidarno pridružujemo državnopravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja t. l. Po našem živem prepričanju je bodočnost habsburške monarhije mogoča le na načelu resnične svobode narodov, a bodočnost našega naroda le na načelu združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v naši monarhiji. Oboje, svoboda in edinstvo, pa more našemu narodu zagotoviti in ohraniti le samostojna na načelu samoodločbe narodov zgrajena jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije. Zato zahtevamo, da se čimprej izvede to jugoslovansko edinstvo in se v tem oziru zaupljivo zanašamo na očetovsko naklonjenost nositelja habsburške krone, ki je v kratki dobi svojega vladanja tolikokrat posvedočil svojo pravičnost nasproti svojim narodom.

2. Pravtako se skupno pridružujemo mirovni želji papeža Benedikta XV. Če države sprejmejo za podlago mirovnih dogovorov misli, začrtane v njegovi noti, tedaj smo prepričani, da se bo skoraj med narode vrnil mir res trajen in blagonosen v srečo narodov in držav. Vojska pa je tudi jasno pokazala, da mora namesto sile stopiti pravica. Ideje o razoroženju, o svobodi morja, o razsodiščih, o pravičnosti nasproti težnjam narodov, so zmožne započeti novo dobo človeštva, ko narodi ne bodo več tekmovali v politiki sovraštva in tehniki oboroževanja, marveč v mirnem delu za pravi kulturni napredek. Obenem hvaležno pozdravljamo resno prizadevanje našega vladarja, ki vse meri na to, da bi se čimprej končalo to strašno klanje in bi zopet zasijala narodom zlata zarja miru in nove lepše bodočnosti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1917.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, l. r.

knezoškof ljubljanski.

Prelat Andrej Kalan, l. r.

stolni kanonik.

Dr. Josip Gruden, l. r.

stolni kanonik.

Za slovensko ljudsko stranko:

Dr. Ivan Šusteršič, l. r.

l. č. načelnik stranke.

Za Narodno napredno stranko:

Dr. Ivan Tavčar, l. r.

Dr. Karel Triller, l. r.

Za Slov. kat. delavsko demokracijo:

Franc Vidic, l. r.

Mihael Moškerc, l. r.

Anton Žnidaršič, l. r.

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dolje.)

Ne jaz in ne vojak nisva opazila, da se je s prijel plamen palčice, na kateri je visela skodelica. Krompir se je že kadil, je že duhtel, pa — trk — čunf — črk! Pregorela je povprečna palčica in kuhani krompir se je prevrnil po ognju.

Tako presenečeno obupnega pogleda se menda nisem videl, kakor je gledal ta vojak razvaline svojega skoro dvodnevnega truda. Prekrižal je roke, se zravnil in sedaj sem čakal, da bo klet, da se bode pobjaskavala pri zimskem dnevu. Zmotil sem se. Iz vajakovih ust je privrel topel, krščanski vzdih:

„O, santa Madonna!“ (O, sv. Marija!)

Ker je bil mož po tako občutnem udarcu usode vdan v božjo voljo, sem mu odstopil v nagrado svojo večerjo.

Tovariše in mene je razjedalo na onih hribih najbolj pomanjkanje luči. Zimsko solnce nam ni moglo podarjati svoje svetlobe, ker ni imela koliba okna; v dolgih nočeh pa nismo imeli že tedaj ne sveč, ne potroleja, samo vedno plapolajoč ogenj. Hrepeneli smo vsi po boljši razsvetljavi in po oknu. Bog mi ne bo štel v greh, da sem razposlal vojake na prelaze in razpotja, naj se vrnejo z oknom. Prinesli so precej velikega. Koliko smo se trudili, predno smo izse-

kali debelo stensko hlodovje v toliko, da smo perinili v odprti okno po dolgem.

Nepopisno veselje smo imeli vsi s tem virom dnevnih svetlobe in luči. Saj smo prebili skoro celi mesec kot jetniki noč in dan v temi. Pa pri nas sta vselej pomenjali odhod dve, nešteto krat preizkušeni dejstvi, namreč: če sem jaz slekel po noči hlače, in če smo pritrdili na postojanko polkovnega štaba okno. Tudi tokrat smo uživali samo eno popoldne to zaželeno dnevno svetlobo. Že istega večera nas je zadelo povelje: Prepustiti postojanke 47. pešpolku in edmarširati ponoči v mestu Zboro na Madžarskem! Ono noč smo se ločili od Zdynije in nezabno mrzlih hribov nad selom. Nisem videl ne vasi in ne hribov več.

Odkorakali smo v Zboro, v ljubko slovaško židovsko mesto. Ob času predora ruske fronte pri Gorlicah je trpelo vsled našega artilerijskega ognja tako močno, da ni ostal kamen na kamnu. Od havbije niso bile do tal porušene samo vse stavbe, celo vse kleti, da sploh ni bilo poznati, da je na tem mestu stalo nekdanje priključno mestce Zboro. Čital sem, da so te dotalne razvaline poživali z novimi stavbami na stroške meščanov znanega madžarskega mesta Debrečena. Celo prekrstili so nekdanji staroslovaški Zboro v novomadžarski: Debrečzen falva.

V Zboru smo se mudili samo eno noč.

Druga jutra na vse zgodaj smo hiteli zopet na pomoč 22. domobranski diviziji pri Kiskurimi. — Rusi so napadali tamkaj z vso silo. Med časom, ko se je mudil naš polk nad Zdynijo, si je osvojil sovražnik polovico omenjene Krasne gore, ki jo je bil pred enim mesecem obranil naš polkovni junak, za

Dal Bog veliko takih „veleizdajalcev“!

Slovenskoštajerski Nemci in nemškutarji so v zraku. Z grozoto gledajo, da prihajajo novi časi. Njihova nadvlada, njihovo gospodstvo se bliža svojemu koncu. Jugoslovanska država prihaja, 2 njo naša svoboda izpod njihovega gospodstva, in pred tem se tresejo.

Vsak čas si izmislijo novo sredstvo, kako bi ustrašili naše ljudstvo, da bi ne želelo svoje svobode in se jim nadalje robovalo. Najnovejša je, da imenujejo naše kopnenje po svobodni jugoslovanski državi **veleizdajstvo**, in vse pristaje velike jugoslovanske misli **veleizdajalce**. Mislijo, da se bomo pred tem strahom spreobrnili.

Poglejmo temu nemško-nemškutarskemu strahu korajžno v oči. Vsak strah je prazen, znotraj je votel, zunaj pa ga nič ni, tako tudi ta strah.

Mi hočemo in želimo združenje vseh v avstro-ogrski monarhiji živčih Slovencev, Hrvatov in Srbov v pristo, od vsakega tujega (zaradi tega tak krik pri nemškutarjih!) gospodstva neodvisno, pravično urejeno jugoslovansko državo. Mi hočemo in želimo, da vlada čez to neodvisno in svobodno jugoslovansko državo naš sedanjí vladar in njegovi nasledniki iz hiše Habsburžanov. Mi hočemo in želimo, da ostane naša jugoslovanska država v zvezi z drugimi državami, čez katere bo naš cesar vladar.

To je naše politično jugoslovansko veroizpovedanje! Ali je torej veleizdaja, ako hočemo ostati pod žezlom Habsburžanov? Ali je veleizdaja, ako hočemo ostati pri naši starodavni monarhiji?

Vse to ni veleizdaja! To vedo tudi Nemci in nemškutarji! Toda veleizdaja je po njihovem mnenju, da se hočemo otrestiti njihovega političnega, narodnega in gospodarskega jarma ter se združiti, kjer nas tuje ne bodo tlačili. Taka „veleizdaja“ seveda ni nič sramotnega in še manj kaj kaznivlega. Taka „veleizdaja“ je častna in zato pravimo:

Dal Bog veliko takih „veleizdajalcev“!

domovino padli Gabrijel. Gazili smo po nepopisnem blatu iz Zbora v Kiskurimo. Sovražnik nam ni videl iz Krasne gore samo glav, ampak tudi v sree. So nas solili s šrapneli in granatami, da je bilo jo! Se isto noč, ko smo dospeli v Kiskurimo, je padla v ruske roke cela Krasna gora. Primorani smo bili se umakniti na hrbtišča sosedov Krasne gore proti vsem Čarno in Belaveze. Naš polk je zasedel višine nad selom Belaveze.

V teh postojankah in v Belavezu sem preživel nezabne čase. Sneg je bil že izginil tedaj; začeli so se krasni, pomladni dnevi leta 1915. Smo se že lahko zakopali v zemljo, ne samo v sneg! Kril nas je ne bukov, ampak vojak najdražje kritje — smrekov voz. Smreka je po svoji rasti in mehkem lesu veliko bolj pripravna za vojne kolibe nego trdo-grčava bukev. Bajte smo si zgradili z naglico in otročjo lahkoto. Postavili smo si dokaj prostorna bivališča, ki so jih krasile obširne odprtine za luč, da si lahko po dnevu v njih čital ali pisal. Rusi so bili precej daleč, da nas niso mogli praskati s puškami, pač pa se je pridno oglašala njihova artilerija.

Jaz se nisem mudil dolgo na onih spomladansko krasnih hribih, ker me je odposlal naš major k trenu, da uredim z vso strogostjo res lahkomiselno zanemarjene razmere. Tren, kuhinje in municijski vozovi so tlačili v vasi Belaveze. One lahko in varnoživeče strice pri trenu sem kmalu zmuštral, ker sem nastopil strogo in samoblastno kot kak turški paša.

Prvič na vojni šibani dečki so me tožili radi strogega reda pri majorju; pa ta jim je za tožarjenje pošteno nabrusil pete. Moštvo v bojni črti je